

การพัฒนารูปแบบการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุทางถนนผ่านการใช้เครื่องมือ ธรรมนูญตำบล ตำบลไพรบึง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

วัชรินทร์ พันแก่น,ส.บ.¹, สุคนธ์ทิพย์ อรุณกมลพัฒน์,ปร.ด.²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาแบบการป้องกันการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนโดยใช้เครื่องมือธรรมนูญตำบลในการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุทางการจราจร ดำเนินการในช่วง เดือนเมษายน – สิงหาคม 2567 ผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย ผู้ร่วมพัฒนารูปแบบได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการป้องกันและควบคุมการเกิดอุบัติเหตุทางถนน ตำบลไพรบึง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 76 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประเมินรูปแบบได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลไพรบึง อำเภอไพรบึง จำนวน 90 ดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือการวางแผน การปฏิบัติการสังเกตและสะท้อนผลการปฏิบัติ จำนวน 2 วนรอบ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบอุปนัย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าเฉลี่ย ค่าสถิติ pair t-test

ผลการศึกษาพบว่าขั้นตอนการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุทางการจราจร ตำบลไพรบึง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วางแผน (Planning) ประกอบด้วย 3 กิจกรรมได้แก่ (1) สร้างกลไกขับเคลื่อนการขับเคลื่อน (2) การกำหนดบทบาทของทีมงานและข้อมูลที่จำเป็น (3) การชักชวนในการดำเนินกิจกรรมจัดทำธรรมนูญตำบล ขั้นตอนที่ 2 จัดทำธรรมนูญตำบล (Action) ประกอบด้วย 7 กิจกรรม ได้แก่ (1) ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพทีมงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ (2) สร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน ในการจัดทำธรรมนูญตำบล (3) ชี้แจงร่างธรรมนูญตำบล (4) รับฟังความคิดเห็นของประชาชน (5) ประกาศใช้ธรรมนูญตำบล (6) ทดลองใช้ธรรมนูญตำบล (7) ทบทวน ปรับเปลี่ยนและประกาศใช้ ขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนผล (Reflection) และ ขั้นตอนที่ 4 การปรับเปลี่ยนและทำซ้ำ (ACT) จนได้รูปแบบการป้องกันการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนโดยใช้โดยใช้เครื่องมือธรรมนูญตำบล ในการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุทางการจราจร ตำบลไพรบึง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ คือ H2CRSE Model ประกอบด้วย 1) Healthcare Accessibility 2) Community Engagement 3) Collaboration and Partnerships 4) Collaboration and Partnerships 5) Supporting Leadership 6) Evaluating and Development ผลการประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้นพบว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ พฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุของบุคคล การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุ แรงสนับสนุนทางสังคมต่อการป้องกันการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและความพึงพอใจในการใช้ธรรมนูญตำบลหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำมาใช้ในการป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุในกลุ่มประชาชนได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: รูปแบบ, การป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุ, ธรรมนูญตำบล, การมีส่วนร่วม

¹ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

² อาจารย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี E-mail: Sukhontip@scphub.ac.th

Model of Development of a Road Traffic Prevention and Control Model by using the Mechanism of the Phraibuang District Health Board, Sisaket Province

Whatcharin Punkean,*B.P.H.*¹, Sukhontip Arunkamonphat,*Ph.D.*²

Abstract

This participatory action research aimed to develop a model for preventing road traffic injuries using the mechanism of the sub-district constitution as a tool for traffic accident prevention and control. The research was conducted between April and August 2024, involving 76 participants, including stakeholders in road traffic accidents in the Phrai Bueng Sub-district. The sample used to evaluate the model consisted of 90 residents. Using the mechanism of sub-district constitution. The research was conducted in 4 phases: planning, action, observation, and reflection, with two iterative cycles. Qualitative data were analyzed inductively, while quantitative data were analyzed using frequency, percentage, standard deviation, mean, and paired t-test statistics.

The study results revealed that the traffic accident prevention and control process in Phrai Bueng Sub-district consisted of 4 steps. Step 1 planning included three activities: (1) Establishing a driving mechanism; (2) defining the roles of the leadership team and necessary information; (3) rehearsing activities for drafting the community charter. Step 2, Action, involved 7 activities: (1) Conducting a workshop to enhance the capacity of the leadership team and define roles and responsibilities (2) Raising public awareness about the community charter drafting (3) Drafting the community charter (4) Gathering public opinions (5) Announcing the charter (6) Trialing the community charter and (7) Reviewing, revising, and officially implementing the charter. Step 3: Reflection and Step 4: ACT The developed model for preventing road traffic injuries using the community charter in Phrai Bueng Sub-district, Phrai Bueng District, Sisaket Province was the H2CRSE Model, comprising: 1) Healthcare Accessibility 2) Community Engagement 3) Collaboration and Partnerships 4) Supporting leadership and 5) Evaluating and Development. The evaluation of the developed model indicated that the average scores for knowledge preventive behaviors, awareness of accident severity, social support for road traffic injury prevention, community participation in activities, and satisfaction with the community charter were significantly higher after the trial compared to before the trial at a statistical significance level of 0.05. Therefore, the developed model can be effectively used to prevent and control accidents in the community as intended.

Keywords: Road traffic Model, Mechanism of Sub-district constitution, Community participation

---

¹ Public Health Technical Officer, Professional level, Phrai Bueng District Health Office, Sisaket Province

² Lecturer, Sirindhorn of Public Health College Ubon Ratchatani Email: Sukhontip@scphub.ac.th